

BULLETIN

Květen – červen 2016

Zdroj obrázku: Ggia,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:20100726_Kalamitsi_Beach_Ionian_Sea_Lefkada_island_Greece.jpg

Úvodní slovo editora:

Vážení přátelé,

vítejte u čtení letošního letního vydání Bulletinu České společnosti pro mezinárodní právo.

Ani letní měsíce nedávají naneštěstí odpočinout nešťastným událostem, a pokud není realistické ukončení bojů, pak alespoň respekt k humanitárnímu právu by světu prospěl.

Tento Bulletin vám přináší zprávy z různých oblastí mezinárodního práva, počínaje zajímavostmi na poli lidských práv, přes mezinárodní právo ekonomické a rovněž mezinárodní právo trestní, jehož některé tribunály už fungují (či fungovaly) dost dlouho, abychom mohli bilancovat jejich úspěchy a neúspěchy.

Věřím však, že kromě čtení právních zajímavostí jste si užili, případně ještě užijete, příjemného počasí, koupání v moři a prohlížení zajímavých míst. Proto i úvodní obrázek poskytuje výjimečně

obsah s tématy Bulletinu nespjatý.

Nezbývá tedy než popřát vám všem krásný zbytek léta a co možná nejúspěšnější vykročení do nového akademického roku. Pro ty, kteří nepůsobí v akademické sféře pak alespoň co nejúspěšnější vykročení do druhé poloviny roku 2016.

S přáním zajímavého čtení,

Milan Lipovský
vedoucí editor Bulletinu ČSMP

OBSAH

Stránka | 2

Úvodní slovo editora	1
Obsah	2
Mezinárodní právo veřejné obecně	3
Vojtěch Pospíšil: Změny na mořském dnu na obzoru? Ondřej Svoboda: Krize při výběru členů Odvolacího orgánu WTO	
Mezinárodní právo soukromé	6
Jan Přib: Rozhodčí řízení v mezinárodních obchodních věcech v Ruské federaci	
Mezinárodní právo trestní	8
Kateřina Radová: Radovan Karadžić a Vojislav Šešelj - dobré i špatné dny Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii	
Lidská práva	11
Alžběta Kubitová: Právo na robotickou ruku? Marek Teššer: Legitimita elektronického sledování a sběru dat Jana Kunderátová: Spartánský zákon na pranýři	
Evropské právo	16
Jan Grinc: Reforma azylového práva Evropské unie	
Vnitrostátní aplikace mezinárodního práva	18
Kamila Šrolerová: Pouhá skutečnost, že osoba žije v registrovaném partnerství, nemůže být překážkou osvojení dítěte	
Aktuality	21

MEZINÁRODNÍ PRÁVO VEŘEJNÉ OBEČNĚ

Změny na mořském dnu na obzoru?

Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu z 10. prosince 1982¹ je stěžejním právním pramenem v oblasti mořského práva. Z velké části se jedná o dílo kodifikující obyčejová pravidla, popř. předchozí mezinárodní úmluvy. Část XI je však výraznou výjimkou. Nalezneme zde úpravu tzv. Oblasti, tedy „dna moří a oceánů a jejich podzemí za hranicemi národní jurisdikce.“² Právní koncept režimu Oblasti byl zaveden jako novum právě Úmluvou a jedná se tedy o část Úmluvy obsahující progresivní rozvoj mezinárodního práva. Vzhledem k nově zavedenému systému pravidel a institucí se dá předpokládat, že praxe přinese otázky a problémy, které bude nutno adresovat. Sama Úmluva ve svém článku 154 zakotvuje mechanismus periodického přezkumu.

Periodický přezkum se koná každých pět let. Přezkum je prováděn Shromážděním, jakožto nejvyšším orgánem Mezinárodního úřadu pro mořské dno. Cílem přezkumu je „obecné a systematické přezkoumání způsobu, jakým mezinárodní režim Oblasti [...] působí v praxi.“³ Na základě výsledku přezkumu může poté Shromáždění učinit opatření nebo doporučení, která povedou ke zlepšení fungování systému.

Úmluva vstoupila v platnost 16. listopadu 1994, tudíž k prvnímu přezkumu mělo dojít nejpozději v roce 2000. K tomu však nedošlo. Shromáždění se na svém šestém zasedání rozhodlo, že Úřad prozatím nemá dostatek zkušeností s realizací, a proto by jakékoliv kroky byly předčasné.⁴ Není však jasné, proč

v následujících pětiletkách (2005 a 2010) nedošlo k přezkumu. Až na svém jednadvacátém zasedání Shromáždění rozhodlo, že bude provedeno periodické přezkoumání.⁵ Za tímto účelem byl zřízen přezkumný výbor (*review committee*), jenž je složen z předsedy Kanceláře Shromáždění, předsedy Rady a předsedy Shromáždění z roku 2015, Helmuta Tuerka.⁶ Výbor na svém prvním zasedání v lednu 2016 rozhodl o jmenování konzultantské společnosti Seascope Consultants Ltd, která pomůže s vypracováním přezkumu.⁷ Úřad na svých internetových stránkách na počátku června 2016 zveřejnil prozatímní zprávu společnosti Seascope Consultants Ltd o periodickém přezkumu.⁸

Tématy přezkumu bylo nastavení samotného režimu v Oblasti, fungování jednotlivých orgánů Úřadu a některé otázky *pro futuro*. Přezkum byl proveden na základě tří kritérií: i) dotazník zainteresovaným osobám (účastnické státy, kontraktori, pozorovatelé, atp.), ii) pohovory se zainteresovanými osobami a iii) přezkoumání dokumentů související s prací Sekretariátu. Poněkud problematické se může jevit časté odkazování na dotazník. Otázkou totiž zůstává fundovanost respondentů k vysoce odborným otázkám. Ve zprávě se například uvádí, že více než 50% respondentů souhlasí s tvrzením, že Úřad zajišťuje prevenci monopolizace činností v Oblasti.⁹ Tato

https://www.isa.org.jm/sites/default/files/files/documents/isba-6a-19_1.pdf

⁵ Shromáždění Mezinárodního úřadu pro mořské dno, ISBA/21/A/9/Rev. 1, ze dne 29. září 2015, odst. 1, dostupné online: https://www.isa.org.jm/sites/default/files/files/documents/isba-21a-9rev1_1.pdf

⁶ *Ibid.*, odst. 2.

⁷ Zpráva Mezinárodního úřadu pro mořské dno ze dne 29. ledna 2016, online dostupné: <https://www.isa.org.jm/news/isa-commences-first-periodic-review>

⁸ Periodic Review of the International Seabed Authority pursuant to UNCLOS Article 154, Interim report, 15 May 2016, dostupné online: https://www.isa.org.jm/files/documents/EN/22SESS/Art154/Art154_InterimRep.pdf

⁹ *Ibid.*, s. 24.

¹ Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu z 10. prosince 1982, UNTS vol. 1833, v ČR vyhlášeno pod č. 240/1996 Sb.

² *Ibid.*, Čl. 1, bod 1. odst. (1).

³ *Ibid.*, čl. 154.

⁴ Shromáždění Mezinárodního úřadu pro mořské dno, ISBA/6/A/19, ze dne 14. července 2000, odst. 8, dostupné online:

odpověď ale může vycházet ze subjektivního pocitu. Druhým otazníkem nad výsledky dotazníku vznáší jeho reprezentativnost. Celkový počet respondentů je pouze 71 a navíc z toho 40 pochází ze západoevropského regionu. Zbylých 31 respondentů pochází ze 4 ostatních regionů.

Samotná prozatímní zpráva obsahuje padesát doporučení, které by Úřad prostřednictvím svých orgánů měl adresovat nebo se k nim vyjádřit. Zhruba třetina je zaměřena na fungování jednotlivých orgánů Úřadu, pětina se týká otázek režimu v Oblasti a více jak polovina je zaměřená na otázky *pro futuro*.

Jedním z opakujících se témat je transparentnost. Celkem sedm doporučení míří na zvýšení transparentnosti ve financích, pracovních postupech a zvláště ve vztahu k fungování Právní a technické komise. Druhým opakujícím se návrhem je potřeba zlepšení interních i externích komunikačních kanálů, data management, atp. Zajímavým doporučením je založení pomocného kontrolního orgánu (inspektorátu), protože kontrolní mechanismus v současné době není ustaven. Nezanedbatelná část doporučení se týká zlepšení funkce jednotlivých orgánů, kterým je často vytýkána nerepresentativnost nebo účast (zejména Shromáždění).

Shromáždění by se na svém červencovém zasedání mělo k celé zprávě vyjádřit. Není jisté jak se k tomu Shromáždění a Úřad celkově postaví, ale dá se předpokládat, že dojde alespoň k určitým dílčím změnám. Na to si však budeme muset počkat nejméně do roku 2017, kdy by měla být představena závěrečná zpráva k periodickému přezkumu. Prozatímní zpráva obsahuje poměrně velké množství statistických údajů a je dobrým základem pro zlepšení fungování Mezinárodního úřadu pro mořské dno. Ač se zpráva může někdy jevit poněkud kritická, je třeba mít na paměti, že Úřad vyvinul výrazné úsilí k organizaci a kontrole činností v Oblasti.¹

Vojtěch Pospíšil

Krise při výběru členů Odvolacího orgánu WTO

Když byl na počátku tohoto roku zahájen výběrový proces na místa dvou členů Odvolacího orgánu Světové obchodní organizace (WTO), nepředpokládalo se, že tento technokratický postup bude vzbuzovat větší kontroverze, pokud vůbec nějaké. Proces výběru sedmi členů Odvolacího orgánu, kteří mají reprezentovat členskou základnu WTO,² má svá psaná i nepsaná pravidla a zvyklosti, jež až do současnosti byla respektována a zamezovala zpolitizování jejich výběru a také znovu potvrzení ve funkci po uplynutí prvního pětiletého funkčního období. To plně odpovídá i konsenzuální povaze rozhodování WTO. Nahrazení Číňanky Yuejiao Zhang, které v polovině roku skončilo druhé funkční období, a potvrzení jihokorejského profesora Seung Wha Changa do jeho druhého funkčního období se však stalo dramatem zcela netypickým pro ženevské poměry.

V případě místa po Yuejiao Zhang je jablkem sváru spor o to, zda se jedná o místo „čínské“, tj. vyhrazené pouze pro čínského nominanta, nebo „asijské“, o které se mohou ucházet i ostatní asijské země.³ Z tohoto odlišného chápání vyplynulo, že na uvolněnou pozici navrhla Čína hned dva kandidáty a dále své návrhy předložily Japonsko, Nepál, Austrálie, Malajsie a Turecko. Výsledkem byla patová situace, kdy výběrová komise nedokázala Orgánu pro řešení sporů (dále jen „DSB“) dát své doporučení, které by se těšilo celkové podpoře členské základny. Všech 7 kandidátů tak zůstává podle posledních dostupných informací stále ve hře. Na následném jednání DSB dne 23. května Austrálie i Japonsko potvrdily, že pro výběr vhodného kandidáta by měly být rozhodující jeho kvality a kvalifikace.

² Čl. 17 odst. 3 Ujednáním o pravidlech a řízení pro řešení sporů: „Složení Odvolacího orgánu bude v zásadě představovat složení DSB.“

³ Od počátku WTO je automaticky – a neformálně – prisouzeno jedno místo EU a další USA.

¹ *Ibid.*, s. 21

Zatímco u nástupce čínské členky se mohlo očekávat, že se situace může zkomplikovat, u znovu potvrzení mandátu jihokorejské členky se předpokládal hladký průběh. Členové Odvolacího orgánu jsou do svého druhého funkčního období potvrzováni v podstatě automaticky a ani v tomto případě tomu nemělo být jinak. Spojené státy však těsně před koncem jeho prvního mandátu sdělily, že odmítají znovuzvolení prof. Changa. Důvodem měla být jeho rozhodovací činnost, kdy překročil rozsah pravomocí členky Odvolacího orgánu a omezil práva a rozšířil povinnosti členů WTO.¹ Spojené státy zdůraznily, že znovujmenování není automatické a jedná se o závažnou odpovědnost členů WTO. Ve svém vyjádření dále připomněly, že na předchozích jednáních DSB vyjadřovaly obavy nad přístupem Odvolacího orgánu v některých sporech, do kterých byl prof. Chang zapojen, a také nad tím jak vystupoval při slyšeních.

Tento americký krok vyvolal jednotnou odsuzující reakci ze strany ostatních členů WTO, Odvolacího orgánu i odborné veřejnosti. Zbýlých 6 členů Odvolacího orgánu se dopisem zastalo svého kolegy, což Spojené státy označily za další příklad vystoupení Odvolacího orgánu za hranice pravomocí svěřených Ujednáním o pravidlech a řízení pro řešení sporů. Jižní Korea neúspěšně požádala Spojené státy o přehodnocení jejich stanoviska a zdůraznila systémové obavy ohledně fungování Odvolacího orgánu. Podle řady dalších států, mj. Brazílie, Číny, Tchaj-wanu, Hondurasu, Indie, Mexika nebo i Evropské unie nelze rozhodování Odvolacího orgánu přisuzovat jeho jedinému členovi a odmítnutí znovujmenování na základě výsledků některých odvolání vážně ohrožuje důvěru členských států v Odvolací orgán a systém řešení sporů. Podobné obavy z bezprecedentního kroku² vyjádřila řada

expertů a také všichni bývalí žijící členové Odvolacího orgánu.³

Popsaný aktuální vývoj ve WTO dokazuje, že organizace, resp. její úloha v řešení obchodních sporů, prochází vážnou krizí. Odvolací orgán byl již v minulosti kritizován členskými státy za některá rozhodnutí a pro překročení pravomocí, nicméně nespokojenost se nikdy takto přímo nepromítla do vetování některého z jeho současných členů. Krok Spojených států oslabuje nestrannost, nezávislost a důvěryhodnost celého mechanismu urovnávání sporů, který je považován za nejfunkčnější část WTO s ohledem na po mnoho let zablokováná jednání v rámci rozvojového kola v Dauhá. Odvolací orgán je navíc kolegiálním orgánem, kdy každé jeho rozhodnutí je alespoň formálně výsledkem úvah všech sedmi členů. Nebezpečným precedencem do budoucna je pak spojení znovuzvolení s odbornými právními postoji daného člena. V případě uvolněného křesla po čínské člence lze mít s rostoucí rolí ve světové ekonomice pochopení pro nároky Číny na „stálé místo“ pro její kandidáty, jako mají de facto EU a USA, nicméně to by přispělo pouze k další politizaci Odvolacího orgánu, u jehož členů by měly rozhodovat jejich kvality a kvalifikace, nikoli občanství (národnost) nebo politické postoje.⁴ Současně lze otevřenou diskuzi využít jako příležitost pro změnu současného výběru členů, nad kterou se již ostatně dlouho diskutuje v rámci širší reformy systému řešení sporů.

Ondřej Svoboda

¹ Prohlášení USA dostupné zde: https://geneva.usmission.gov/wp-content/uploads/2016/05/May23.DSB_.pdf (navštíveno dne 26. června 2016).

² Podobný krok nicméně Spojené státy podnikly v minulosti vůči „své“ kandidátce Jennifer Hillman, jejíž kandidaturu na druhé funkční období nepodpořily.

³ Jejich dopis dostupný zde: <http://worldtradelaw.typepad.com/files/abletter.pdf> (navštíveno dne 26. června 2016).

⁴ Čl. 17 odst. 3 Ujednáním o pravidlech a řízení pro řešení sporů: „Odvolací orgán bude složen z osob, jejichž autorita je uznávána, které prokázaly své znalosti práva, mezinárodního obchodu a otázek, týkajících se uvedených dohod obecně. Tyto osoby nebudou mít jakýkoli vztah k žádné vládě.“

MEZINÁRODNÍ PRÁVO SOUKROMÉ

Stránka | 6

Rozhodčí řízení v mezinárodních obchodních věcech v Ruské federaci

Ruská federace je jedním z mnoha států, jejichž národní právní úprava rozhodčího řízení v mezinárodních obchodních věcech vychází ze Vzorového zákona Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1985. Stěžejním právním předpisem je v tomto kontextu zejména federální zákon č. 5338-I, o mezinárodní obchodní arbitráži, ve znění pozdějších předpisů (MOA). Ruská federace je současně též signatářem řady mezinárodních smluv v dané oblasti, mezi nejvýznamnějšími z nich lze uvést Evropskou úmluvu o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1961 či newyorskou Úmluvu o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958.¹ Právní rámec rozhodčího řízení v mezinárodních obchodních věcech v Ruské federaci lze tak připodobnit k právní úpravě většiny evropských států, byť s přihlédnutím ke specifikům ruského právního prostředí.

Je třeba podotknout, že původní text MOA od svého nabytí účinnosti v roce 1993 nedoznal prakticky žádných změn. Z pohledu ruského zákonodárce tak zůstalo prakticky bez povšimnutí např. vydání revidovaného znění Vzorového zákona v roce 2006.² Není proto divu, že ve světle leckdy ne zcela očekávaných soudních rozhodnutí se stala zastaralá vnitrostátní právní úprava častým terčem kritiky domácí i zahraniční, resp. laické i

odborné veřejnosti. Na více než dvacetiletou právní evoluci tak zákonodárce zareagoval až v loňském roce schválením zákona č. 409-FZ, který s účinností ke dni 1. září 2016 po obsahové stránce transponuje revizi předmětného Vzorového zákona z roku 2006 a reflektuje též vytvořivši se rozhodovací praxi ruských soudů a připomínky odborné veřejnosti.³

Jak již bylo uvedeno výše, rozhodčí řízení v mezinárodních obchodních věcech v Ruské federaci má ve srovnání s českou úpravou rozhodčího řízení svá specifika. V prvé řadě je nezbytné poukázat na nutnost striktně oddělovat *rozhodčí řízení* jakožto způsob řešení sporů, kdy sporné strany svěří rozhodnutí ve své věci soukromoprávnímu subjektu, a tzv. *arbitráž* (арбитраж) jakožto způsob řešení obchodních sporů státními tzv. arbitrážními soudy (арбитражный суд), což může být zavádějící obzvláště ve vztahu k MOA (закон о международном коммерческом арбитражи). V Ruské federaci totiž existují dva procesní předpisy, které zvláště upravují postup v řízení v obchodněprávních věcech (tzv. arbitrážní soudní řád) a v řízení občanskoprávních (občanský soudní řád). Z důvodu přehlednosti jsou proto rozhodčí soudy, resp. rozhodčí senáty označovány jako третейские суды. V této souvislosti je dále vhodné poukázat na existující dualismus v právní úpravě rozhodčího řízení, kde vedle sebe existují právní normy upravující rozhodčí řízení vnitrostátní (ZRR) a rozhodčí řízení mezinárodní (MOA). Lze doplnit, že jakkoliv lze úpravu MOA označit za poměrně komplexní, v některých případech⁴ se aplikuje též ZRR.

1 Ruská federace je současně signatářem washingtonské Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států, nicméně tuto dosud neratifikovala.

2 Dostupné na: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf

3 Dochází tak např. ke změnám týkajícím se rozšíření arbitrability sporu, pomocné role soudu, při jmenování či odvolání rozhodce z funkce, překročení pravomoci rozhodců či součinnosti při provádění dokazování, úpravy deklaratorních rozhodčích nálezů, zkrácení procesních lhůt ve věci uznání a výkonu či návrhu na zrušení rozhodčího nálezů apod.

4 Např. v otázkách týkajících se ustavení a činnosti stálých rozhodčích soudů, úschovy

Dalším ruským specifickým rozhodčím řízením v mezinárodních obchodních věcech je nutnost zvláštního soudního řízení ohledně výkonu rozhodčího nálezu na území Ruské federace. Jinými slovy, rozhodčí nález sám o sobě exekucí titulem není, vyžaduje se vydání tzv. příkazu k výkonu rozhodnutí (исполнительный лист) příslušným arbitrážním soudem. O vydání příkazu rozhoduje státní arbitrážní soud v řízení, ve kterém může dlužník namítat důvody pro odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu, jež jsou v MOA upraveny prakticky totožně jako v newyorské Umluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

Současné je zapotřebí doplnit, že dle ruského právního řádu není přípustné rozhodování mezinárodního obchodního sporu v rozhodčím řízení *ex aequo et bono*, jak s výhradou umožňuje ustanovení čl. VII odst. 2 Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži.

Na základě shora uvedeného lze konstatovat, že navzdory chválehodným novelizačním

Zdroj obrázku: Wecameasromans,
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:WTC-Moscow.jpg>

snahám zákonodárce, směřujícím k rozšíření arbitrability sporů, zrychlení řízení o uznání a výkonu rozhodčího nálezu apod., dosud nelze ruskou právní úpravu rozhodčího řízení v mezinárodních obchodních věcech považovat za úpravu zcela moderní. Hlavní překážku lze přitom spatřovat zejména v přetrvávajícím silném významu státních soudů v řízení o uznání a výkonu rozhodčích nálezů, nebo v nemožnosti rozhodování mezinárodního obchodního sporu podle zásad spravedlnosti. V této souvislosti proto nelze předpokládat, že by se Ruská federace mohla v nejbližší době stát z pohledu světového obchodu vyhledávaným místem rozhodčího řízení v mezinárodních obchodních sporech.

Jan Přib

materiálů a rozhodčích nálezů, vztahu
rozhodčího řízení a mediace apod.

MEZINÁRODNÍ PRÁVO TRESTNÍ

Stránka | 8

R

adovan Karadžić a Vojislav Šešelj - dobré i špatné dny Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii

Na konci března roku 2016 vydal Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii jen několik dnů po sobě rozsudky ve dvou velmi sledovaných kauzách, a to ve věci Radovana Karadžiće, bývalého politického vůdce bosenských Srbů, a Vojislava Šešelje, ultranacionalistického vůdce stojícího v současnosti v čele Srbské radikální strany. První byl odsouzen k 40 letům vězení, druhý byl osvobozen ve všech bodech obžaloby. Čím se tyto dva nedávné rozsudky vyznačují a proč jsou přijímány rozporuplně?

Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii („Tribunál“) byl zřízen roku 1993 rezolucí Rady bezpečnosti OSN¹ jako první ad hoc tribunál založený na základě kapitoly VII. Charty OSN. Jeho vznik byl zapříčiněn dlouhodobým krvavým konfliktem na území bývalé Jugoslávie v 90. letech a frustrací z omezených možností mezinárodního společenství při jeho řešení. Výsledky Tribunálu, jenž byl založen pro stíhání osob odpovědných za závažná porušení mezinárodního humanitárního práva v bývalé Jugoslávii po roce 1991, jsou jediným z mála zadostiučinění, kterých se může dostat pozůstalým obětí hrůzných zločinů. Činnost Tribunálu tak může především přispět ke smíření se s minulostí a utiřit vzájemnou pomstychtivost. Je ale otázkou, jestli svými

nedávnými rozsudky Tribunál k takovému cíli napomohl.

Případ Radovan Karadžić

Na základě rozsudku Tribunálu ze dne 24. března 2016 byl odsouzen ke 40 letům vězení bývalý vůdce bosenských Srbů a prezident Republiky Srbské Radovan Karadžić, když byl uznán vinným v 10 z 11 žalobních důvodů

Zdroj obrázku: Mikhail Evstafiev,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Evstafiev-Radovan_Karadzic_3MAR94.jpg

včetně podílení se na spáchání genocidy ve Srebrenici. Tento verdikt byl dosažen po více než 6 a půl letech trvajícím soudním řízení, během kterého bylo vyslechnuto více než 400 svědků. Že byl rozsudek opravdu dlouho očekávaný, napovídá i fakt, že k zahájení řízení mohlo dojít až po 12 letech od ukončení války v Jugoslávii, během kterých se Radovan

¹ UN Security Council, Resolution 827 (1993), adopted by the Security Council at its 3217th meeting, on 25 May 1993, 25 May 1993, S/RES/827 (1993)

Karadžić ukrýval v samotném Srbsku pod cizí identitou.¹

Obvinění obžalovaného a následně také rozsudek byli rozděleny na čtyři části. Podle závěrů rozsudku se Karadžić podílel na čtyřech tzv. *joint criminal enterprises* („JCEs“) tedy společných zločineckých plánech. Těmito společnými zločineckými plány byly: (1) trvalé přesunutí bosenských muslimů a bosenských Chorvatů z území nárokovaného bosenskými Srby prostřednictvím níže uvedených zločinů; (2) dlouhotrvající ostřelování civilistů v Sarajevu, jehož hlavním účelem bylo šířit teror; (3) zajetí více jak 200 rukojmí z řad pracovníků OSN za účelem donutit NATO, aby se zdrželo dalších leteckých útoků na Bosenské Srby; (4) eliminovat Bosenské Muslimy ve Srebrenici zavražděním všech mužů a násilným přesunem žen, dětí a některých starších mužů. Pro jeho účast na těchto *joint criminal enterprises* byl Karadžić obviněn z jedenácti žalobních důvodů, mezi kterými byly kromě obvinění ze zločinů proti lidskosti a porušení zásad a pravidel války i dvě obvinění ze spáchání genocidy.² Kromě spáchání genocidy proti bosenským muslimům a Chorvatům v municipalitách byl uznán vinným ve všech bodech.

Genocida v municipalitách nedokázána

Asi právě nejdůležitějším bodem rozsudku bylo zproštění viny za genocidu údajně páchanou na území jednotlivých municipalit na území Bosny a Hercegoviny za účelem odstranění bosenských muslimů a Chorvatů. V daném rozsudku Tribunál, přesněji Trial Chamber v rámci první instance, shledal, že bosenští muslimové a Chorvati byli skutečně zabíjeni a podrobeni vážnému tělesnému a duševnímu násilí, čímž byl splněn *actus reus* dle čl. 4 odst. 2 písm. a) a b) Statutu Tribunálu. Nicméně soudní senát již zde nenašel dostatečné důkazy pro naplnění *mens rea*, tedy úmyslu úplně zničit část skupiny bosenských

muslimů a bosenských Chorvatů jako takových. Tribunál v tomto bodu ale shledal Karadžićovu individuální trestní odpovědnost dle čl. 7 odst. 1 Statutu Tribunálu za zločiny proti lidskosti a válečné zločiny.

I když samotné odsouzení za zločiny proti lidskosti je velmi důležité, neuznání zločinů páchaných bosenskými Srby napříč municipalitami za genocidu má své následky na obou stranách bývalého konfliktu, a to hlavně díky celkovému významu slova genocida a jeho roli v posuzování toho, kdo je vlastně obětí.³ Pozůstalí oběti to mohou brát jako velké zklamání.⁴ Srbové toho zase mohou zneužít pro jejich nacionální politiku a legitimizování vzniku Republiky Srbské.⁵

Vina za genocidu ve Srebrenici

Radovan Karadžić byl naopak shledán individuálně trestně odpovědný za genocidu ve Srebrenici, v rámci které bylo zavražděno více než 8 000 mužů a chlapců. V souvislosti s výše uvedeným je třeba poukázat nejen na brutalitu daného incidentu, ale i na neustálé popírání samotného zločinu. Pro ilustraci vážnosti situace může sloužit průzkum z roku 2012,⁶ který uvádí, že 40,8 % obyvatel Republiky Srbské v životě o masakru ve Srebrenici neslyšelo a pouhých 20,6 % tamní populace věří, že se tak opravdu stalo. Může se tak zdát, že uznání masakru ve Srebrenici za genocidu Tribunálem nebo Mezinárodním soudním dvorem nemusí mít na obyvatelstvo příliš velký vliv. Nicméně má určitě dopad na

¹ AP, T., VESELLNOVIC, M., *Radovan Karadzic found guilty of genocide, sentenced to 40 years*, The CNN, 25. 3. 2016, dostupné na: <http://edition.cnn.com/2016/03/24/europe/karadzic-war-crimes-verdict/>

² *Trial Judgment Summary for Radovan Karadžić*, 24. 3. 2016, dostupný na: <http://www.icty.org/en/cases/judgement-list>

³ MILANOVIC, M., *The Shameful Twenty Years of Srebrenica*, EJIL:Talk!, dostupné na: <http://www.ejiltalk.org/the-shameful-twenty-years-of-srebrenica/>

⁴ BORGER, J., BOWCOTT, O., *'Is the tribunal not ashamed? Karadžić sentence angers victims*, The Guardian, 24. 3. 2016, dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2016/mar/24/radovan-karadzic-hague-tribunal-sentence-survivors-victims-reaction>

⁵ MILANOVIC, M., *ICTY Convicts Radovan Karadzic*, EJIL: Talk!, dostupné na: <http://www.ejiltalk.org/icty-convicts-radovan-karadzic/>

⁶ Podrobnosti uvedeny v: MILANOVIC, M., *The Shameful Twenty Years of Srebrenica*, EJIL:Talk!, dostupné na: <http://www.ejiltalk.org/the-shameful-twenty-years-of-srebrenica/>

samotné pozůstalé a jejich dožadování se spravedlnosti.

Tento výsledek však nemusí být konečný. Odvolací řízení potrvá jeden až dva roky a očekává se zaměření právě na žalobní body týkající se odpovědnosti za genocidu. Ze strany žalobce půjde především o dokázání genocidy páchané v municipalitách bez důvodných pochybností. Ze strany Karadžiće zase bude kladen důraz na dokazování jeho individuální odpovědnosti za genocidu ve Srebrenici, která stojí z velké části na rozhovoru s jednou osobou.¹ Pro tento případ již ale v rámci daného rozsudku Tribunál představil možnost odpovědnosti Karadžiće na základě čl. 7 odst. 3 Statutu Tribunálu, kde by byl odsouzen z titulu, že jako velitel věděl či měl vědět o daných zločinech a nijak proti nim nezasáhnul a ani za ně nikoho nepotrestal.

Celkově se dá rozsudek ve věci Karadžiće označit za jeden ze zatím nejdůležitějších v historii Tribunálu, jelikož se jedná o nejvýše postaveného politického vůdce, který byl Tribunálem odsouzen za zločiny spáchané během války v Jugoslávii. Jeho odsouzení ke 40 letům vězení, což se vzhledem k věku Karadžiće, kterému je nyní 70 let, může považovat za doživotí, je tak určitě významným dnem pro mezinárodní trestní spravedlnost.

Případ Vojislav Šešelj

Jiného osudu se dočkal ultranacionalistický srbský vůdce Vojislav Šešelj, jeden z největších zastánců myšlenky Velkého Srbska, jenž byl 31. 3. 2016 zproštěn všech bodů obžaloby týkající se zločinů spáchaných na území Chorvatska, Bosny i Srbska. Šešelj se v roce 2003 Tribunálu přihlásil dobrovolně a od jeho začátku se obhájoval sám bez právního zástupce. Když ho ovšem v roce 2014 pustili do Srbska za účelem léčení jeho rakoviny střev, již se neplánoval vrátit zpět a všechny výzvy na návrat ignoruje.

Sám fakt, že byl Šešelj osvobozen, by ještě nemuselo znamenat nic hrozného. Po

nahlédnutí do shrnutí rozsudku se ale je čemu divit. Hned v prvním odstavci je uvedeno předběžné upozornění, že následující rozsudek nepředstavuje úplnou pravdu o skutečnostech, které nastaly, ale je omezen na fakta a tvrzení představená soudu žalobci.² Rozsudek převážně pojednává o špatné práci žalobců, a jeho závěry rozporují mnoho minulých. Příkladem může být závěr, že na území Bosny a Chorvatska nebyly páchany zločiny proti lidskosti proti osobám nesrbského původu pro nedostatek důkazů ve spise.³ Stalo se tak vinou žalobců nebo to bylo pochybení soudců, kteří takto ignorovali svá veškerá předchozí rozhodnutí?

Tento rozsudek může být také zvrácen v následujícím odvolacím řízení a jeho výsledek napraven. Za situace, kdy se ale Šešelj již dlouhou dobu pohybuje zpět na území Srbska, kam byl navrácen ze zdravotních důvodů, a není vůbec jasné, jestli by ho srbské orgány k možnému výkonu trestu vydaly, je tak otázkou, jaký bude mít odvolání reálný efekt.⁴

Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii má před sebou ještě další velmi očekávaný rozsudek, a to ve věci Ratka Mladiće, bývalého vojenského vůdce Republiky Srbské.⁵ Rozsudek, jenž je očekáván v roce 2017, bude kvůli vzájemné propojenosti z velké části vycházet z výsledků řízení Radovana Karadžiće. Vzhledem k výše popisovaným závěrům je však třeba říci, že nic není rozhodnuté předem.

Kateřina Radová

¹ *PROSECUTOR v. RADOVAN KARADŽIĆ*, Judgment of the ICTY, Case no. IT-95-5/18-T, 24. 3. 2016, §5805; vice také MILANOVIC, M., *ICTY Convicts Radovan Karadzic*, EJIL: Talk!, dostupné na: <http://www.ejiltalk.org/icty-convicts-radovan-karadzic/>

² *Trial Judgement Summary for Vojislav Šešelj*, 31. 3. 2016, dostupný na:

<http://www.icty.org/en/cases/judgement-list>

³ *PROSECUTOR v. VOJISLAV ŠEŠELJ*, Judgment of the ICTY, Case no. IT-03-67-T, §192

⁴ MILANOVIC, Marko, *The Sorry Acquittal of Vojislav Seselj*, 4. 4. 2016, dostupné na: <http://www.ejiltalk.org/the-sorry-acquittal-of-vojislav-seselj/#more-14187>

⁵ Více informací dostupné na: <http://www.icty.org/case/mladic/4>

LIDSKÁ PRÁVA

Právo na robotickou ruku?

16letý Nikky Sentges trpěl Duchennovou muskulární dystrofií. V důsledku nemoci byl neschopen vstát, chodit, či používat své paže a ruce a byl tak odkázán na nepřetržitou asistenci svých rodičů. Rehabilitační specialista mu doporučil „MANUS Manipulator“, robotickou ruku, se

Zdroj obrázku: Richard Greenhill and Hugo Elias of the Shadow Robot Company,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Shadow_Hand_Bulb_large.jpg

kteřou by mohl samostatně pít, používat počítač a telefon či listovat knihou. Nizozemská veřejná zdravotní pojišťovna však odmítla uhradit přístroj v ceně 49.000 EUR. Nikky Sentges se se svým nárokem obrátil na Evropský soud pro lidská práva (ESLP), u

kteřého argumentoval porušením práva na soukromý a rodinný život. Poukazoval zejména na skutečnost, že jeho personální autonomie je narušena, neboť jeho absolutní závislost na pomoci rodiny mu neumožňuje se svobodně rozhodnout, s kým chce udržovat mezilidské vztahy. ESLP jeho stížnost odmítl jako nepřijatelnou s poukazem na širokou doktrínu pro uvážení, kterou stát disponuje při rozhodování o redistribuci omezených veřejných zdrojů.¹

Evropská Úmluva o lidských právech (EÚLP) je kodifikací občanských práv, práv první generace, která ze strany státu vyžadují především zdržení se zásahu.² Přesto však ESLP ve své judikatuře přiznává v určitých případech právo na zdravotní péči, což je právo sociální, řazené do druhé generace lidských práv. Dle klasické nauky se sociální práva liší od první generace práv tím, že stát nemá pouze povinnost zdržet se zásahu do práv (např. cenzury), avšak musí aktivně konat (např. poskytovat a hradit zdravotní péči).³ Následující text se zabývá ekonomickými aspekty práva na zdravotní péči a legitimitou rozhodování ESLP o sociálních právech.

Judikatura ESLP

Judikatura ESLP k sociálním právům, včetně práva na zdravotní péči, je ve většině případů zdrženlivá. Příkladem je případ *Pentiacova a 48 dalších proti Moldavsku*, kde stěžovatelům nebyla hrazena životně důležitá hemodialýza. ESLP konstatoval neporušení Úmluvy s odkazem na velký prostor pro uvážení státu při alokaci omezených veřejných zdrojů. Zdůraznil, že kdyby svým rozsudkem vytvořil povinnost státu hradit hemodialýzu v plné výši,

¹ *Sentges proti Nizozemsku*. Rozhodnutí ESLP. 8. 7. 2003. Stížnost č. 27677/02.

² Kratochvíl, J.: Sociální práva v Evropské úmluvě na ochranu lidských práv a mezinárodním paktu o občanských a politických právech. Praha 2010. str. 25.

³ Vasak, K.: Human Rights: A Thirty-Year Struggle: the Sustained Efforts to Give Force of Law to the Universal Declarations of Human Rights. In: Unesco Courier 28. str. 23.

odklonil by tím prostředky od jiných veřejných služeb.¹ Jedná se tak o podobnou argumentaci jako ve výše zmíněném případě *Sentges proti Nizozemsku*, kde se stěžovatel domáhal úhrady robotické ruky. Existuje však několik případů, kdy ESLP přiznal právo na zdravotní péči nezávisle na vnitrostátní úpravě.

Prvním tímto příkladem je extradiční případ *D. proti Spojenému království*. Stěžovatel trpící AIDS měl být po vykonání trestu odnětí svobody vyhoštěn na karibský ostrov, kde by mu nebyla přístupná potřebná lékařská péče. ESLP rozhodl ve prospěch stěžovatele, neboť jeho smrt v extrémní chudobě by dle ESLP představovala porušení zákazu mučení a nelidského zacházení.² Případ *D. proti Spojenému království* považují za příklad neúmyslného vytváření judikatury k právu na zdravotní péči skrze judikaturu k jiné problematice, v tomto případě extradiční. Zde ESLP aplikuje doktrínu formulovanou v případě *Soering proti Spojenému království*, která zakazuje vyhoštění do státu, kde by stěžovateli hrozilo nelidské či ponižující zacházení.³ Lze však pouhé vyhoštění do země třetího světa považovat za nelidské či ponižující zacházení? Přestože později ESLP v obdobných případech své stanovisko zmínil,⁴ *D. proti Spojenému království* zůstává aktivistickým rozhodnutím s potenciálně vysokým fiskálním dopadem na členské státy. Druhým příkladem aktivistické judikatury je otázka chirurgické změny pohlaví, kde ESLP konzistentně judikoval, že neuhrazení této operace je porušením práva na soukromý život.⁵ V případě *L. proti Litvě*, kde se stěžovatel domáhal úhrady chirurgické změny

pohlaví, vznesla vláda argument ekonomické náročnosti zákroku. ESLP však nárok stěžovatele uznal, přičemž argumentoval, že vzhledem k počtu transsexuálů v Litvě by náklady na uzákonění tohoto nároku nebyly příliš vysoké.⁶ Ekonomickou náročnost však nelze posuzovat pouze z hlediska počtu potenciálně oprávněných. Počet příjemců robotické ruky by také nebyl vysoký, avšak kumulací nákladů za všechny vzácné operace a léky vznikne značná finanční zátěž.

Kdo má rozhodovat?

ESLP je ve vztahu k právu na zdravotní péči spíše zdrženlivý, s nastíněnou výjimkou v případech extradice a chirurgické změny pohlaví. Zjevně nerovný je pak odlišný přístup ESLP v rozhodnutích *Pentiacova a 48 dalších proti Moldavsku* a případu *L. proti Litvě*, kdy existuje právo na úhradu chirurgické změny pohlaví, ne však na hemodialýzu. Domnívám se, že ESLP rozhodování o právu na zdravotní péči zásadně nepřísluší.

Prvním problémem rozhodování ESLP je demokratický deficit. Vždyť právě míra přerozdělování a způsob hospodaření s omezenými prostředky státu je jednou z primárních otázek volné politické soutěže.⁷ Judikovaná povinnost poskytovat zdravotní péči znamená odpovídající povinnost občanů odvádět daně. Parlament tak ztrácí volnost při rozhodování o příjmových i výdajových stránkách rozpočtu, přitom rozpočtová výsost parlamentu je základním principem dělby moci. Adjudikace sociálních práv však čelí i praktickým problémům. Štrasburský systém ochrany práv je postaven na principu individuální stížnosti.⁸ ESLP tak může konstatovat porušení EÚLP vůči jednotlivci, kterému se nedostává potřebné péče. Stát pak poskytne odškodnění a lékařskou péči danému jednotlivci, což však znamená odebrání finančních prostředků jiné skupině potřebných. Vzhledem k legitimačním i praktickým problémům adjudikace sociálních práv tak

¹ *Pentiacova a 48 dalších proti Moldavsku*. Rozhodnutí ESLP 4. 1. 2005. Stížnost č. 14462/03.

² *D. proti Spojenému království*. Rozsudek ESLP. 2. 5. 1997. Stížnost 30240/96. § 51 – 54.

³ *Soering proti Spojenému království*. Rozsudek pléna ESLP. 7. 7. 1989. Stížnost č. 14038/88. § 91.

⁴ *N. proti Spojenému království*. Rozsudek Velkého senátu ESLP. 27. 5. 2008. Stížnost č. 26565/05. § 51.

⁵ např. *Van Kück proti Německu*. Rozsudek ESLP. 12. 6. 2003. Stížnost č. 35968/97. nebo *Schlumpf proti Švýcarsku*. Rozsudek ESLP 8. 1. 2009. Stížnost č. 29002/06.

⁶ *L. proti Litvě*. Rozsudek ESLP. 11. 9. 2007. Stížnost č. 27527/03. § 59.

⁷ Kysela, J. Ústava mezi právem a politikou: úvod do ústavní teorie. Praha: Leges, 2014. str. 268.

⁸ EÚLP umožňuje dva typy stížností, individuální a mezistátní, druhý z nich je však využíván zcela výjimečně.

považují za více než žádoucí přenechat tato citlivá politická rozhodnutí jednotlivým státům. Kontrola ze strany ESLP se jeví jako vhodná pouze ve výjimečných případech týkajících se práva na život nebo zákazu nelidského zacházení.

Alžběta Kubitová¹

Legitimita elektronického sledování a sběru dat

Otázka legitimacy elektronického sledování a sběru soukromých dat státními orgány (*government surveillance*) se v posledních letech dostala do čela pozornosti na mezinárodní scéně. Po Snowdenových odhaleních se měla široká veřejnost možnost seznámit s programy jako *Tempora*² či *PRISM*,³ které svět šokovaly svým rozsahem. Problematika elektronického sledování je celosvětové dilema a to zvláště při dnešních globálních hrozbách, kdy je nezbytné najít rovnováhu mezi legitimním sledováním za účelem odhalování hrozeb na jedné straně a svévolným sběrem informací, narušujícím právo na soukromí a s tím související práva zaručená v univerzálních i regionálních mezinárodních smlouvách, na straně druhé.

Podle článku 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (dále jen „MPOPP“), nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování⁴ do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst. Aby zasahování nebylo svévolné, musí být v souladu se zákonem, sledovat legitimní cíl a být proporcionální.⁵ V tomto příspěvku ve stručnosti rozeberu tyto podmínky.

Nejdříve pár slov k podmínce **zákonnosti**. Výbor pro lidská práva, orgán sloužící mimo jiné i pro podávání výkladu ustanovení MPOPP, popsal tento pojem nejen jako rozpor se zákonem na základě kterého ke sledování může docházet, ale i jako samotný rozpor tohoto zákona s ustanoveními, cíli a záměry MPOPP.⁶ Jinými slovy - sledování, které je zcela v souladu s vnitrostátním právem státu, může být i přesto „nezákonné“ pokud daný zákon nevyhovuje standardu MPOPP. Tento standard spočívá primárně v tzv. přístupnosti, předvídatelnosti, dostatečné konkrétnosti a zárukách proti riziku zneužití zákona.⁷

Aby zásah nebyl svévolný, musí být spolu se zákoností splněna i podmínka **legitimního cíle**. Výbor pro lidská práva stanovil, že tam kde se stát rozhodne do určité míry omezit právo garantované MPOPP, může tak učinit pouze v nezbytné míře a může přijmout pouze taková opatření, která budou přiměřená zamýšlenému legitimnímu cíli.⁸ Samotné definování legitimního cíle se v podstatě napříč státy výrazně neliší, nejčastěji jde o různé vyjádření pojmu národní bezpečnost.

Otázka **proporcionality** je klíčová a zároveň i nejnáročnější na posouzení. V případech hromadného sledování vyjádřil Speciální zpravodaj pro lidská práva v boji proti

¹ Článek vychází z připravovaného textu autorky ve sborníku Wintř, Antoš (eds.): Ústavní právo a ekonomie. Praha: Univerzita Karlova. 2016.

² Program z roku 2012, který údajně neustále sleduje a fyzicky ukládá telefonní hovory, internetové informace a metadata libovolných osob na světě pomocí připojení se na hlavní síťové kabely přenášející tato data. <https://www.theguardian.com/uk/2013/jun/21/gchq-cables-secret-world-communications-nsa>

³ Program z roku 2007, také zaměřen na sledování elektronické komunikace.

⁴ V anglickém znění MPOPP „arbitrary or unlawful interference.“

⁵ Cf. Human Rights Council, ‘Panel Discussion on the Right to Privacy in the Digital Age’ (24 March 2014) A/HRC/25/L.12.

⁶ Human Rights Committee General comment no. 16.

⁷ Concluding observations of Human rights committee on the fourth periodic report of the United States of America 23 April 2014.

⁸ Human Rights Committee General comment no. 31.

terorismu,¹ Ben Emerson, postoj, že „je neslučitelné se stávajícími koncepty ochrany soukromí, aby státy shromažďovaly veškerou komunikaci bez rozdílu. Samotná podstata práva na soukromí komunikace je v tom, že narušeno může být pouze výjimečně a posuzovat se má případ od případu.“²

Státy dnes čelí vážným a sofistikovaným hrozbám terorismu a k tomu aby efektivně dokázaly tyto hrozby potlačit, musí mít možnost přijmout i nutná opatření, někdy i ve formě tajného sledování. Nicméně, je nutné mít na vědomí nebezpečí zneužití, které taková opatření přináší. Příkladem takového zneužití může být absence tzv. „omezení využití“ (use limitations) v některých právních rádech.³ Stát tak prakticky může data získaná za legitimním účelem dále využívat i tehdy a takovým způsobem, že by již účel legitimní nebyl a to včetně poskytnutí takových informací jinému státu. Průzkum vnitrostátních postupů ve vládním přístupu k datům třetích stran zjistil, že „v kombinaci s větší jednoduchostí s níž národní bezpečnostní složky získají přístup k datům soukromého sektoru, rozšiřující se praxe sdílet si tyto informace mezi agenturami a používat je pro účely nad rámec těch, pro které byly shromažďovány, představuje podstatné oslabení tradiční ochrany dat.“⁴

Je tedy zcela nezbytné, aby i státy přistupovaly k této otázce otevřeně a zodpovědně, dodržovaly pravidla a aby se tak obnovila důvěra občanů ve státní bezpečnostní složky a jejich práci. Najít rovnováhu mezi nutností sběru dat v rámci ochrany národní bezpečnosti a co nejširší možnou ochranou soukromí

občanů je nelehký, ale rozhodující úkol. Pro budoucnost by bylo zajímavé porovnat přístup Výboru pro lidská práva a Evropského soudu pro lidská práva k této problematice.

Marek Teššer

Spartánský zákon na pranýři

Výbor pro lidská práva OSN se sídlem v Ženevě ve své 29-stránkové zprávě⁵ ze dne 19. 6. 2016 uvedl, že irský protipotratový zákon porušuje Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (MPOPP) a označil ho za diskriminační, krutý a ponižující ve vztahu k ženám. Tím Výbor uznal stížnost, jež podala obyvatelka Dublinu Amanda Mellet, které v roce 2011 odmítli v její vlasti přerušit těhotenství poté co ji lékař informoval, že její plod má fatální srdeční vady a mimo dělohu nepřežije.

Současně vyzval proto Irsko ke změně zákona, a to k legalizaci přerušení těhotenství v případech smrtelných abnormalit plodu v těle matky.

Silně katolické Irsko má jeden z nejpřísnějších zákonů o potratech⁶ na světě. Irská ústava chrání prenatální život ve stejné míře jako život matky a jediná situace, kdy je potrat povolen, je ta, kdy je život matky v ohrožení. To je ale podle expertů často těžké posoudit a irští lékaři ze strachu z postihu raději potraty umožňují jen výjimečně. Žádný další legální důvod pro potrat neexistuje. Ať už jde o incest,

¹ Činnost zpravodaje spočívá v podpoře a ochraně lidských práv a základních svobod v souvislosti s bojem proti terorismu prostřednictvím práce v terénu specifickém pro danou zemi a zpracováváním tematických zpráv předložených Radě pro lidská práva a Valnému shromáždění OSN.

² Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism- Ben Emmerson, fourth annual report submitted to the General Assembly, 23 September 2014.

³ Office of the UN High Commissioner for Human Rights “The right to privacy in the digital age” A/HRC/27/37 (2014), para 27.

⁴ Ibid.

⁵ Views adopted by the Committee under article 5(4) of the Optional Protocol, concerning communication No. 2324/2013. Ke stažení v angličtině zde: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR/C/116/D/2324/2013&Lang=en. Datum citace: 30. 6. 2016.

⁶ Protection of Life During Pregnancy Act 2013. Ke stažení v angličtině zde: <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2013/act/35/enacted/en/pdf>. Datum citace: 30. 6. 2016.

znásilnění, či poškozený plod - ve všech těchto případech je potrat trestným činem, za který může být odsouzena až na 14 let vězení. Přibližně 4.000 žen a dívek musí ročně opustit Irsko, aby získaly přístup k potratu někde v zahraničí.¹ Cítí se pak zahanbeně a jako kriminálnice, protože musí opouštět svou zemi a vyhledávat potrat jinde. Některé ženy se ale do ciziny nedostanou a ohrožují tím své zdraví. Průzkumy od roku 2013 ukázaly, že většina obyvatel Irska je pro povolení umělého přerušení těhotenství ženám, jejichž plod je nějak poškozen, nebo které přišly do jiného stavu při znásilnění či incestu.²

Irsko odmítlo nátlak Výboru pro lidská práva OSN, který po něm chce, aby zrušilo zákaz potratů. Irská vláda konstatovala, že nemá v úmyslu rušit zákaz potratů a připomněla, že Evropský soud pro lidská práva nedávno potvrdil, že Evropská úmluva o ochraně lidských práv neobsahuje žádné „právo na potrat“.³

Dne 23. 6. 2015 byla taktéž zahájena petice Amnesty International s názvem „Irsko: 14 let vězení za potrat“⁴, která je stále aktuální.

Stejné problematice potratů se věnoval i Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“) v případě *A, B a C proti Irsku*,⁵ když Velký senát rozhodl (11 hlasů proti 6), že

v případě třetí stěžovatelky Irsko porušilo článek 8 Evropské úmluvy o lidských právech. Soud konstatoval, že ustanovení vnitrostátního práva bylo koncipováno příliš široce na to, aby stěžovatelka mohla s jistotou zjistit, jaké by byly následky potratu podstoupeného v Irsku. Ani lékařské poradenství, ani zahájení soudního řízení u irského Ústavního soudu nebylo dostatečně účinné, aby jí umožnilo stanovit její právo na zákonný potrat.

Pokud šlo o první a druhou stěžovatelku, Soud minil, že zásah do práv stěžovatelek byl zákonný a sledoval legitimní cíl ochrany hlubokých morálních zásad většiny irské společnosti. Po zvážení všech okolností došel k závěru, že vzhledem k možnosti podstoupit potrat v zahraničí s možností detailní informovanosti o této možnosti, zákaz potratů ze zdravotních důvodů založený na hlubokém morálním přesvědčení irského národa nepřesáhl míru volného uvážení státu. Zákaz tak zachovával spravedlivou rovnováhu mezi právem stěžovatelek na respektování jejich soukromého života a právem jejich nenarozených dětí.

V České republice je interrupce legální až do 12. týdne těhotenství, s lékařským doporučením až do 24. týdne těhotenství, v případě závažných problémů s plodem kdykoliv. Loni bylo v Česku uměle ukončeno téměř 36.000 těhotenství.⁶

Jana Kundrátová

¹ SANGHANI, RADHIKA: Ireland's abortion problem: new report lays bare the horrifying truth.

<http://www.telegraph.co.uk/women/womens-life/11660028/Irelands-abortion-problem-New-report-lays-bare-the-horrifying-truth.html>.

Datum citace: 30. 6. 2016.

² Ireland abortion ban subjected woman to suffering and discrimination – UN experts.

<http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=20077&LangID=E>.

Datum citace: 30. 6. 2016.

³ ERTELT, STEVEN: Ireland Government Tells UN: We Won't Support Abortion

<http://www.lifenews.com/2011/10/10/ireland-government-tells-un-we-wont-support-abortion/>.

Datum citace: 30. 6. 2016.

⁴ Irsko: 14 let vězení za potrat.

<http://www.amnesty.cz/case/irish-abortion-law>.

Datum citace: 30. 6. 2016.

⁵ *A, B a C proti Irsku* ze dne 16/12/2010

<http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-102332&filename=001-102332.pdf>. Datum citace: 30. 6. 2016.

⁶ Český statistický úřad: Pohyb obyvatelstva - rok 2015. <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/pohyb-obyvatelstva-4-ctvrtleti-2015>. Datum citace: 30. 6. 2016.

EVROPSKÉ PRÁVO

R

eforma azylového práva Evropské unie

Komise na jaře a v létě představila soubornou reformu azylové a migrační politiky. Nejprve nastínila její podobu v dubnovém sdělení „Zlepšit společný evropský azylový systém a zdokonalit zákonné možnosti“ [COM(2016) 197] a poté předložila tři balíčky legislativních návrhů a jiných dokumentů.

Květnový balíček zahrnuje revizi tzv. dublinského nařízení (č. 604/2013) a souvisejícího nařízení o systému Eurodac (č. 603/2013, databáze otisků prstů), jakož i nařízení transformující Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO) na Agenturu Evropské unie pro azyl [COM(2016) 271].

Ačkoli bylo možno uvažovat o reformě dublinského systému tak, aby reflektoval vůli žadatelů o azyl a pozitivně je motivoval k dodržení pravidel, Komisí navržená revize přináší zpřísnění podmínek pro žadatele. Jakmile se nepodřídí systému, budou ztrácet řadu hmotných i procesních práv. Pochybnosti vyvolává například zákaz poskytování jakýchkoli výhod podle tzv. přijímací směrnice s výjimkou neodkladné zdravotní péče žadateli, který se nachází mimo stát, v němž je povinen být přítomen. Tyto a jiné sankční mechanismy ovšem sotva budou účinné. Může se stát, že žadatel bude v důsledku nedodržení zpřísněných pravidel na území EU neúspěšný, avšak vzhledem k pravidlu non refoulement nebude možné ho vrátit. S tímto problémem se návrh samotný nijak nevypořádává. Je však třeba ho posuzovat v kontextu dalších navrhovaných opatření.

Druhým hlavním rysem reformy dublinského nařízení je zkrácení a zjednodušení řady mezistátních postupů. Samotné zkrácení lhůt ale samozřejmě vůbec nemusí vést k praktickému zrychlení, zejména když návrh neupravuje žádné následky proměškání lhůt. Rovněž jsou odstraněna ustanovení, podle kterých se příslušnost státu po určité době

mohla změnit. Jednou určená příslušnost by měla být v zásadě konečná.

Návrh v zásadě nesnímá břemeno ze států na vnějších hranicích, které by nadále měly provádět řadu vstupních úkonů, ani je příliš nemotivuje k důkladnému bezpečnostnímu prověření žadatelů. Nezbytná bude asistence agentur EU a jejich prostřednictvím ostatních členských států. Opět se vrací myšlenka relokačních kvót, tentokrát v podobě „automatického“ korekčního přidělovacího mechanismu, který by se spustil ve prospěch státu, v němž počet žádostí o mezinárodní ochranu překročil 150 % referenční hodnoty připadající na tento stát podle počtu obyvatel a velikosti HDP v poměru k EU jako celku. Stát, který by se jako přijímající odmítl tohoto mechanismu účastnit, by musel za každého takto odmítnutého žadatele zaplatit tomu státu, který žádost projedná, částku 250 000 EUR (způsob, jakým Komise k této částce dospěla, není nijak odůvodněn). Vůle žadatele o azyl nebude při relokaaci nad rámec rodinných vazeb nijak zohledňována. Lze předpokládat, že tyto části návrhu budou opět předmětem sporu mezi členskými státy.

Oba návrhy směrnic počítají také s důkladnějším a rozsáhlejším sběrem osobních údajů žadatelů o azyl, který je však nepochybně legitimní vzhledem k logické motivaci řady žadatelů zastírat svůj skutečný původ, totožnost a věk, která je potvrzena i empiricky.

Přestože byla novela tzv. dublinského nařízení předložena Komisí již na začátku května, národní parlamenty ji dosud nemohly projednat, neboť Komise zveřejnila ostatní jazyková znění než anglické teprve po polovině srpna. Již z tohoto důvodu nelze očekávat, že legislativní proces bude rychlý.

Návrh nařízení o Agentuře Evropské unie pro azyl se koncepčně inspirovuje návrhem nařízení o Evropské pohraniční a pobřežní stráž [COM(2015) 671], která má nahradit agenturu Frontex. Obě tyto agentury by v zásadě měly mít větší kapacity k poskytování personální a technické pomoci v zachytných zařízeních typu hotspotů v Řecku a Itálii.

V červnu Komise vydala mj. sdělení o zřízení nového rámce pro partnerství se třetími zeměmi v Evropském programu o migraci [COM(2016) 385], na jehož základě by se měly s klíčovými zeměmi původu a tranzitu migrantů dojednat dohody zaručující spolupráci těchto států mj. při zpětném přijímání osob nesplňujících podmínky pro přiznání mezinárodní ochrany v EU. Dále představila návrh směrnice o tzv. modré kartě [COM(2016) 378], která je volitelným harmonizovaným nástrojem pro legální migraci občanů třetích zemí za účelem výkonu

Zdroj obrázku: Paasikivi,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:European_Parliament_Hemicycle_Brussels_Belgium_2016_02.jpg

zaměstnání vyžadujícího vysokou odbornost. Tento návrh je poněkud kontroverzní, neboť dále unifikuje podmínky pro vydávání modrých karet a zároveň chce zabránit členským státům v zachování paralelních vnitrostátních systémů plnících podobný účel, které jsou využívány mnohem častěji než stávající modré karty. Souvisejícím dokumentem je i sdělení Komise Akční plán pro integraci státních příslušníků třetích zemí [COM(2016) 377].

Konečně v červenci Komise předložila návrh nařízení o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany [COM(2016) 466, nahrazuje současnou tzv. kvalifikační směrnici 2011/95/EU], návrh nařízení o zavedení jednotného postupu pro

mezinárodní ochranu v Unii [COM(2016) 467, nahrazuje současnou tzv. procesní směrnici 2013/32/EU] a návrh směrnice, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu [COM(2016) 467, nahrazuje současnou tzv. přijímací směrnici (2013/33/EU)]. Vedle toho předložila i návrh nařízení o zavedení rámce Unie v oblasti přesídlování [COM(2016) 468], který by měl poprvé harmonizovat přesídlování osob s nárokem na mezinárodní ochranu ze třetích zemí do členských států EU.

Jak je patrné již z nahrazení dvou směrnic nařízeními, Komise usiluje o další sjednocení azylového práva v EU. Činí tak, mimo jiné s argumentem, že nerovnoměrný zájem žadatelů o mezinárodní ochranu o jednotlivé členské státy je dán rozdíly v podmínkách azylových systémů členských států a různou měrou úspěšnosti žadatelů v jednotlivých členských státech. Je pravdou, že azylové systémy některých členských států vykazovaly již dlouho před rokem 2015 a vykazují i nadále značné nedostatky z hlediska dodržování základních práv žadatelů o azyl. Tyto nedostatky je třeba za probíhající finanční, personální a

materiální pomoci EU postupně napravit. Zásadními faktory, které u žadatelů o azyl ovlivňují volbu cílové destinace, však nepochybně jsou i existující společenské, kulturní a jazykové vazby na některé státy a rozdílné mzdové, sociální a obecně životní podmínky napříč EU. Ty samozřejmě reforma azylového systému nikdy nemůže překonat. Rovněž různá míra úspěšnosti žádostí v jednotlivých státech může souviset i s objektivními rozdíly mezi skupinami osob přicházejícími do jednotlivých států. Systém zaměřený na číselně vyrovnané statistiky napříč členskými státy by nutně musel rezignovat na individuální posuzování žádostí o azyl a musel by být završen centrálním odvolacím soudem. Takový systém je ale administrativně těžko představitelný.

Jan Grinc

VNITROST. APLIKACE MEZ. PRÁVA

Pouhá skutečnost, že osoba žije v registrovaném partnerství, nemůže být překážkou osvojení dítěte

Osvojení

Osvojení je nejzákladnějším instrumentem náhradní rodinné péče, který dokáže nejlépe imitovat přirozené rodinné vazby a výchovné prostředí. Osvojenému dítěti je tak poskytována všestranná péče osvojiteli, kteří dítě zastupují plně jako jeho biologičtí rodiče, mají k němu stejná i ostatní práva a povinnosti. Naproti tomu, původní rodiče veškerá tato práva recipročně ztrácí. Dítě tak vstupuje do nové rodiny jako její plnoprávný člen se všemi právy a povinnostmi. Kromě příbuzenského vztahu k osvojitelům mu vzniká příbuzenský poměr i k příbuzným osvojitele. Na osvojené dítě je pohlíženo stejně jako na děti přirozené osvojiteli.

Osvojitelé

Problematika osvojení dítěte páry stejného pohlaví byla do současné doby v České republice velmi ožehavým tématem. V červnu t.r. však došlo v této problematice k velkému průlom. Ústavní soud poprvé ve své historii rozhodl o sexuální orientaci a registrovaném partnerství. Tento soud totiž zrušil ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů.¹ Ústavní soud se zabýval návrhem Městského soudu v Praze, který se domníval, v rámci žaloby osoby, žijící v registrovaném partnerství a která nebyla zařazena do evidence

žadatelů vhodných stát se osvojiteli, že výše uvedené ustanovení, které bylo ve věci aplikováno, je diskriminační a tudíž protiústavní.

Stručný pohled do úpravy mezinárodního práva

Nejen vnitrostátní právo, ale i mezinárodní právo bylo ovlivněno tradičním pojetím rodiny (muž a žena). Tedy „standartní“ rodinný model vhodný pro zajištění správného rodinného prostředí pro výchovu dětí. Mezinárodní právo tedy zaručovalo právo založit rodinu osobám odlišného pohlaví. Vývoj ve společnosti se ale stále mění, takže dochází ke změně i v oblasti mezinárodního práva.² Není zde prostor analyzovat všechny lidskoprávní instrumenty obsahující právo na založení rodiny či adopci dětí. Význam má v tomto případě až Evropská úmluva o osvojování dětí v revidovaném znění, která v čl. 7 odst. 1 stanoví, že dítě může být adoptováno dvěma osobami rozdílného pohlaví, které jsou manželé, nebo jednou

² *European Convention on the Adoption of Children (Revised)*, otevřena k podpisu v listopadu 2008. Původní znění Úmluvy je z roku 1967 (CETS 202)

Article 7 –Conditions for adoption

1 The law shall permit a child to be adopted:

a) by two persons of different sex

i) who are married to each other, or

ii) where such an institution exists, have

entered into a registered partnership together;

b) by one person.

2 States are free to extend the scope of this Convention to same sex couples who are married to each other or who have entered into a registered partnership together. They are also free to extend the scope of this Convention to different sex couples and same sex couples who are living together in a stable relationship. Dostupné na [www: http://www.rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680084823](http://www.rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680084823). (vid 30. 6. 2016)

Convention on the Rights of the Child, otevřena k podpisu v listopadu 1989.

Dostupné na [www: http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx](http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx)

¹ Napadené ustanovení § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství zní: „Trvající partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.“

osobou, nebo osobami, které uzavřely registrované partnerství. Ustanovení čl. 7 odst. 2 umožňuje signatářským státům, aby rozšířily aplikaci této Úmluvy na osoby stejného pohlaví, které jsou manželé, nebo které uzavřely registrované partnerství.

I Úmluvu o právech dítěte lze považovat za „otevřenější“ dokument. Tato Úmluva nahlíží na institut rodiny, včetně osob, které mohou vychovávat děti, totiž poměrně flexibilně. Co se týče adopce, nestanoví, že v nejlepším zájmu dítěte je adopce pouze sezdanými páry.

Rozhodující náleží Ústavního soudu ČR¹

Ústavní soud otevřel lidem žijícím v registrovaném partnerství cestu k individuálnímu osvojení dítěte. Ústavní soud vycházel především ze skutečnosti, že neexistuje základní právo na osvojení dítěte, a to na ústavní úrovni a ani na úrovni mezinárodních závazků České republiky. Současně Ústavní soud akceptoval značnou volnost, kterou má zákonodárce při úpravě vztahů mezi stejnopohlavními partnery. Není totiž dáno ani základní právo na uzavření sňatku (resp. registrovaného partnerství) mezi osobami stejného pohlaví, a proto je věcí politického rozhodnutí zákonodárce, zda vůbec a jakým způsobem tento vztah upraví.

Ústavní soud dále argumentoval tím, že není možné přehlížet fakt, že v současnosti dochází k zásadním změnám ve způsobu soužití osob, že na rozdíl od tradičního pojetí rodin, předpokládajícího společný život více generací, žije stále více osob samostatně (tzv. singles), počet nesezdaných párů se přibližuje počtu párů sezdaných a rozvod manželství je vnímán jako něco téměř přirozeného. Ústavní soud před těmito jevy nemůže „zavírat oči“, na druhé straně však zdůrazňuje, že nespatřuje sebemenší rozumný důvod, pro který by i on sám měl k erozi tradičního pojetí rodiny a její funkce jakkoliv aktivně přispívat. Jak ostatně uvádí ve svém odůvodnění „*je dalek toho, aby jakkoli určoval lidem, v jakém svazku spolu*

mají žít. To je jistě právem každého jednotlivce“ (náleží Pl. ÚS 10/15).

V projednávané věci vycházel Ústavní soud z toho, že přímo ze zákonné úpravy je patrné, že zákonodárce preferuje manželský vztah, když stanoví, že osvojitelé se mohou stát manželé, resp. jeden z manželů. Upřednostnění této formy vzájemného soužití považuje rovněž Ústavní soud za plně ústavně souladné, neboť odpovídá podstatě institutu manželství coby

Zdroj obrázku: dbking,

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Rainbow_Flag,_GLBT_Pride.jpg

nejtěsnější formy soužití dvou osob různého pohlaví, k níž dochází na základě jejich svobodného rozhodnutí a s níž je spojena nejen řada práv, ale také povinností, čímž se manželství jednoznačně odlišuje od jiných forem soužití a dává a priori největší předpoklad pro naplnění účelu osvojení, kterým je a musí být především nejlepší zájem dítěte.

V daném případě však spočívá podstata problému v tom, že občanský zákoník na straně jedné umožňuje, aby dítě výjimečně

¹ Pl. ÚS 7/15 z 14. 6. 2016
Dostupné na <http://www.usoud.cz/aktualne/pouha-skutecnost-ze-osoba-zije-v-registrovanem-partnerstvi-nemuze-byt-prekazkou-osvoje/> (vid. 29.6.2016)

osvojila i jiná osoba (než manžel), přičemž ale zákon o registrovaném partnerství současně výslovně vylučuje, aby touto osobou byl někdo, kdo žije v registrovaném partnerství. Dochází tak k situaci, kdy zákonodárce připustil osvojení dítěte i jedincem, který nežije v manželském svazku, a nestanovil ani žádné omezení v tom, zda se jedná o osobu heterosexuální či homosexuální orientace. Na straně druhé však zakazuje, aby tento jedinec žil v registrovaném partnerství. Výsledkem je proto stav, kdy např. osoba, která společně žije s jedincem stejného pohlaví, bez dalšího může požádat o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojitelem a této žádosti bude po splnění všech podmínek vyhověno, nicméně pokud v jiném – avšak fakticky zcela obdobném – případě tyto osoby uzavřou registrované partnerství, je jim tato možnost zákonem zakázána. Může tak dojít i k absurdní situaci, kdy stejná osoba podá žádost, o níž bude zahájeno správní řízení, a teprve po jejím podání „zlegalizuje“ svůj delší dobu trvající faktický vztah uzavřením registrovaného partnerství, v důsledku čehož však přestane splňovat základní podmínku pro osvojení dítěte.

Ústavní soud tedy dospěl k závěru, že napadené zákonné ustanovení odporuje právu na lidskou důstojnost. Pokud je totiž založeno na tom, že z určitého práva vylučuje určitou skupinu osob jen proto, že se rozhodly uzavřít registrované partnerství, činí z nich de facto jakési osoby „druhého řádu“ a dává jim bezdůvodně určité stigma, které evokuje představu o jejich méněcennosti, zásadní odlišnosti od ostatních a zřejmě i o neschopnosti se – oproti osobám jiným – náležitě postarat o děti.

Za povšimnutí stojí odlišné stanovisko soudce Vladimíra Sládečka, který nesouhlasil s výrokem Ústavního soudu.

Soudce Vladimír Sládeček především kritizoval fakt, že se touto problematikou Ústavní soud vůbec zabýval a tím, dle jeho názoru nahrazoval vůli zákonodárce. Odkazuje na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Fretté proti Francii z roku 2002,¹

kde se uvádí, že „státy mají na poli adopce stejnopohlavními páry širokou míru uvážení“. Tímto měl Ústavní soud respektovat autonomní vůli zákonodárce a zachovávat princip sebeomezení či zdrženlivosti, tedy vyvarovat se přílišného aktivismu a nezasahovat do úpravy otázek, které přísluší zákonodárci. Argumentoval i skutečností, že v nemalém počtu členských států Evropské unie není upraveno registrované partnerství vůbec, o osvojení ani nemluvě (např. Itálie, Litva, Lotyšsko Slovensko, Maďarsko a Polsko).

Též poskytl zajímavý výklad pojmu lidská důstojnost. Nesouhlasí totiž s argumentací, která je soustředěna na porušení lidské důstojnosti, kdy svoji argumentaci uzavírá tím, že nelze akceptovat závěr, že člověk, který formálně nepečuje o dítě, což může mít i objektivní důvody, postrádá důstojnost.

Závěr

V současné chvíli je vypracovaná novela zákona o registrovaném partnerství, jejíž schválení by dokonce umožnilo registrovaným partnerům osvojit biologické dítě partnera. Ministr pro lidská práva Jiří Dienstbier uvedl, že v této novele jde především o zrovnoprávnění těchto dětí, které mají menší právní ochranu než děti, k nimž mají právní vztah oba rodiče. Rozhodnutí Ústavního soudu přivítal.

Dovolují si v závěru podpořit názor ministra, že dobré rodinné zázemí bez ohledu na sexuální orientaci rodičů, je pro dítě mnohem lepší než vyrůstat v ústavu.

Kamila Šrolerová

¹ Fretté v. France (Application no. 36515/97)
Dostupné na [www:
http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?li](http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=003-505543-506889&filename=003-505543-506889.pdf)

[brary=ECHR&id=003-505543-
506889&filename=003-505543-506889.pdf](http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=003-505543-506889&filename=003-505543-506889.pdf).
(vid 30. 6. 2016).

AKTUALITY

Události

Ve dnech 14.-15.10.2016 pořádá Slovenská společnost pro mezinárodní právo

IX. česko-slovenské mezinárodně-právní symposium.

Letošním tématem je: „Mezinárodní právo obyčejové: relevantní i v digitální éře?“ a akce se bude konat v Lázních Nimnica.

Účastnický poplatek je 50 EURO, v jehož rámci je zajištěno ubytování, stravování a občerstvení.

Bližší informace získáte mimo jiné na stránce ČSMP: <http://www.csmp-csil.org/news/pozvanka-na-ix-cesko-slovenske-mezinarodne-pravni-symposium/>

V pondělí 26.9.2016 se bude v budově Právnické fakulty UK konat konference Výzkumného centra pro lidská práva PF UK (UNCE) připomínající letošní **10. výročí vstupu v platnost opčního protokolu v Úmluvě OSN proti mučení.**

Akce se zúčastní odborníci z PF UK, Kanceláře Veřejné ochránkyně práv a mnozí další.

Redakční rada

Vedoucí editor:

Mgr. Milan Lipovský, Ph.D.
lipovsky (at) prf.cuni . cz

Vedoucí sekci:

Šárka Ošťádalová (Mezinárodní právo) – sostadalova (at) centrum . cz

Mgr. Petr Navrátil (Evropské právo) - navratil (at) prf.cuni . cz

JUDr. Ing. Jan Lhotský, Ph.D. (Mezinárodní právo trestní) - jan.m.lhotsky (at) gmail . com

JUDr. Bc. Alla Tymofeyeva, Ph.D. (Lidská práva) – tymofeya (at) prf.cuni . cz

Mgr. Kamila Hájíčková (Vnístrost. aplikace MP) – sroka (at) centrum . cz

Mgr. Iva Gavrilová (Mezinárodní právo soukromé)- ivagavri (at) gmail . com